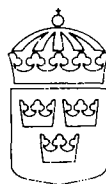

Utrikesutskottets betänkande

1985/86:14

om godkännande av ändringar i Helsingforsavtalet
och det nordiska avtalet om kulturellt samarbete
(prop. 1985/86:64) samt om verksamheten inom
Nordiska rådet (redog. 1985/86:4)

UU
1985/86:14

Propositionen

I det nordiska regeringssamarbetet finns för närvarande två ministerrådssekreteriat, dels kultursekretariatet i Köpenhamn, dels ministerrådssekreteriatet i Oslo. Det förra utgör i första hand sekretariat för Nordiska ministerrådet i dess sammansättning av kultur- och undervisningsministrar men också för ämbetsmannakommittén för nordiskt kulturellt samarbete. Sekretariatet i Oslo bistår Nordiska ministerrådet i dess övriga sammansättningar liksom övriga ämbetsmannakommittéer.

Det nordiska regeringssamarbetet har för närvarande också två olika budgetar: kulturbudgeten och den allmänna budgeten.

Kultursamarbetet och samarbetet på övriga områden har efter hand fått allt fler beröringspunkter. Det har därför ansetts naturligt att se över arbetsformerna för att försöka bidra till ett bättre resursutnyttjande. En särskild parlamentarisk kommitté inom Nordiska rådet har utrett frågan och föreslagit att de två sekretariaten slås ihop och de två budgetarna läggs samman. Dessa åtgärder bör bidra till att förbättra förutsättningarna för samordning och prioritering av de nordiska samarbetsinsatserna. Dessutom bör möjligheterna att på andra områden tillvarata kultur-, undervisnings- och forskningspolitiska intressen öka. En smidigare behandling av tvärsektoriella frågor liksom en ökad administrativ slagkraft och en mer effektiv sekretariatsservice åt ministerrådet i olika sammansättningar torde också bli följden av förändringarna.

I rekommendationerna 16 och 17/85 från Nordiska rådets 33:e session hemställs att regeringarna i de nordiska länderna ändrar 1962 års nordiska samarbetsöverenskommelse (det s. k. Helsingforsavtalet) och 1971 års nordiska kulturavtal i enlighet med ovannämnda förslag från den parlamentariska kommittén. Ändringarna innebär bl. a. att Nordiska ministerrådets två budgetar läggs samman och att sekretariatet för nordiskt kulturellt samarbete i Köpenhamn och Nordiska ministerrådssekreteriatet i Oslo slås ihop till ett nytt gemensamt ministerrådssekreteriat med placering i Köpenhamn. De nordiska samarbetsministrarna har därefter utarbetat förslag till överenskommelser om sådana ändringar. Sverige undertecknade dessa avtal den 6 maj 1985.

Ändringarna i Helsingforsavtalet avser artiklarna 52, 54 och 64. I avtalet om kulturellt samarbete erhåller artiklarna 9, 10, 12 och 15 ny lydelse, artiklarna 16–19 utgår och nuvarande artiklarna 20–22 blir artiklarna 16–18.

Nordiska rådets svenska delegation har i en berättelse (redog. 1985/86:4) redogjort för sin verksamhet från rådets trettioandra t. o. m. trettiotredje session, vilken ägde rum den 4–8 mars 1985 i Reykjavik.

Vid denna session antogs 25 rekommendationer till de nordiska ländernas regeringar resp. Nordiska ministerrådet rörande samarbetet på de juridiska, kulturella, social- och miljöpolitiska, trafikpolitiska och ekonomiska områdena. Vidare godkändes fem yttranden över Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet samt ett yttrande över Nordiska ministerrådets budgetförslag för år 1986.

Utskottet

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner dels en överenskommelse om ändring av 1962 års nordiska samarbetsöverenskommelse, det s. k. Helsingforsavtalet, dels ett avtal om ändring i 1971 års avtal om nordiskt kulturellt samarbete.

Förslaget överensstämmer helt med Nordiska rådets rekommendationer 16 och 17/85 om effektivare arbetsformer i det nordiska samarbetet. Diskussionen vid rådets 33:e session i Reykjavik och det efterföljande arbetet har visat att det finns bred enighet om behovet att stärka Nordiska rådets och Nordiska ministerrådets ställning i det nordiska samarbetet och att genomföra förslagen.

De ändringar som nu föreslås i de båda avtalen kan enligt utskottets mening bidra till att effektivisera det nordiska samarbetet och uppnå nödvändiga organisatoriska besparingar. Utskottet har således inga erinringar mot de förslag som framförs i propositionen.

Utskottet övergår därefter till att behandla berättelsen från Nordiska rådets svenska delegation.

Berättelsen ger en fyllig och allsidig redovisning av verksamheten under den angivna tidsperioden. Skildringen domineras av naturliga skäl av den 33:e sessionen i Reykjavik, varvid framgår att det nordiska samarbetet för närvarande är inne i en dynamisk och expansiv period. Utskottet noterar sålunda bl. a. att nyssnämnda session betecknats som en av de mest framgångsrika.

Den främsta orsaken härtill var den handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning som antogs vid sessionen. Vid föregående session hade ministerrådets förslag utsatts för skarp kritik från parlamentarikerna, vilka bl. a. efterlyste mer konkreta förslag för det nordiska ekonomiska samarbetet. Detta hade nu resulterat i en konstruktiv plan omfattande en rad åtgärder bl. a. för att göra Norden till en hemmamarknad för näringslivet och förbättra förutsättningarna för industriellt samarbete, för att främja exporten och turistnäringen, och för att genomföra samverkande sysselsättningskapande reformer och initiativ. Allt som allt innebär planen investeringar på närmare 3 miljarder kronor för perioden 1986-1990, varav merparten avser investeringar i infrastruktur.

En annan uppmärksammas fråga gällde det nordiska TV-samarbetet. Regeringsförhandlingarna härom hade brutit samman kort före Nordiska

rådets möte, vilket föranledde åtskilliga rådsmedlemmar att uttrycka sitt stora missnöje och kräva att förhandlingarna skulle återupptas. Vid sessionens slut meddelade berörda regeringar att detta också skulle ske och ett slutligt förslag framläggas den 15 maj 1985.

Även miljöfrågorna, särskilt föroreningen, ägnades stort utrymme under den 33:e sessionen. Bl. a. riktades kritik mot den brittiska regeringen för dess brist på intresse för åtgärder mot luftföroreningarna. Många talare hänvisade i debatten till det på nordiskt initiativ inom ramen för 1979 års Genèvekonvention framlagda förslaget om 30 % reduktion av svaveldioxidutsläppen från alla europeiska länder. – I detta sammanhang kan vidare nämnas, att Nordiska rådet inbjudit ett femtontal stater till en konferens i Stockholm i september 1986 om dessa frågor.

Andra ämnen i sessionens generaldebatt var arbetsformerna i det nordiska samarbetet, kontakter med folkrörelse- och intresseorganisationer, internationellt samarbete och mänskliga rättigheter; även en nordisk handlingsplan mot narkotika presenterades. (Utskottet har i betänkandet UU 1985/86:3 närmare redogjort för denna.)

Rådet fattade också vissa beslut om ändringar i arbetsformerna för det nordiska samarbetet. Ändringarna innebär för rådets del bl. a. att presidiets ställning stärks, att ett budget- och kontrollutskott inrättas och att informationsfrågorna överförs från informationskommittén (som avskaffas) till presidiet. Ändringarna för ministerrådets del har redan berörts ovan.

I berättelsen redovisas också utskottens och kommittéernas arbete sedan föregående rådssession. Det juridiska utskottet har i hög grad sysslat med de omfattande förslag som väckts beträffande arbetsformerna i det nordiska samarbetet. Vidare har bl. a. behandlats initiativ att göra det planerade forskningsinstitutet i Oslo för mänskliga rättigheter till ett samnordiskt institut och förslag om ekonomiskt stöd till det Internationella rehabiliterings- och forskningscentret för tortyroffer i Köpenhamn. Kulturutskottet har bl. a. ägnat sig åt det nordiska radio- och TV-samarbetet och frågan om sammanslagningarna av de nordiska budgetarna resp. ministerrådssekreteriaten. Social- och miljöutskottets verksamhet har till stor del präglats av arbetsmarknadsfrågorna inom ramen för ett ministerrådsförslag om reviderat nordiskt samarbetsprogram på arbetsmarknadsområdet, vidare harmoniserad miljölagstiftning i de nordiska länderna samt narkotikafrågor. Trafikutskottet har arbetat bl. a. med uppföljningen av det nordiska trafiksäkerhetsåret 1983 och förberedelser på att i ökad utsträckning arbeta med data och telekommunikation. Det ekonomiska utskottet slutligen har under året behandlat ministerrådets handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning samt frågor rörande kapitalmarknad och valutapolitik samt industripolitik.

Mot bakgrund av ovanstående redovisning av det aktuella nordiska samarbetet konstaterar utskottet med tillfredsställelse att detta arbete för närvarande synes befinna sig i ett expansivt och dynamiskt skede. Utskottet delar också den förhoppning som delegationen givit uttryck åt i sin berättelse, nämligen att det nordiska samarbetet i allt högre grad skall bli en integrerad del av de nordiska parlamentens vardagsarbete.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner den i proposition 1985/86:64 angivna överenskommelsen den 6 maj 1985 om ändring av samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (Helsingforsavtalet),
2. att riksdagen godkänner det i proposition 1985/86:64 angivna avtalet den 6 maj 1985 om ändring av avtalet den 15 mars 1971 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om kulturellt samarbete,
3. att riksdagen lägger Nordiska rådets svenska delegations berättelse angående sin verksamhet från den trettioandra t.o.m. den trettiotredje sessionen (redog. 1985/86:4) till handlingarna.

Stockholm den 5 december 1985

På utrikesutskottets vägnar

Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Sture Ericson (s), Axel Andersson (s), Maj-Lis Lööw (s), Margaretha af Ugglas (m), Bengt Silfverstrand (s), Karl-Erik Svartberg (s), Sten Sture Paterson (m), Nils T Svensson (s), Anita Bråkenhielm (m), Maria Leissner (fp), Hadar Cars (fp), Oswald Söderqvist (vpk) och Pär Granstedt (c).